

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 24 cor.
Pe jumătate an 12 .
Pe 1 lună 2N-rii de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Mangra și Bunea.

Cele două biserici române din monarhia noastră au doi fruntași, la cari ne-am obișnuit să privim cu mândrie: pe părintele Vicar dela Oradea-Mare, Vasilie Mangra și pe părintele canonic, Augustin Bunea dela Blaj.

I-am urmărit pe amândoi în dezvoltarea activității lor, ca oameni politici, ca demnitari ai bisericii și ca scriitori și le-am arătat simpatiile noastre întotdeauna, fără nici o rezervă. Nici odată considerațiuni confesionale nu ne-au făcut să micșorăm meritele unuia față de celalalt. Am știut să-i apreciam în grelele vremuri memorandiste, când lumina și inima caldă a celui-lalt ne veniseră de-o potrivă în ajutor. I-am văzut cu dreaptă părținare în zelul desfășurat de fiecare pentru ridicarea bisericii sale. Și am legat cele mai legitime nădejdi de scrisul lor, care-i puneau printre cei dintâi cărturari ai noștri.

Așa fiind, dorința noastră a fost să-i vedem pururea, dacă nu împreună, cel puțin paralel și nu ne puteam închipui să intervină, ceva, ca să-i înstrăineze. Coteam atât de necesari pentru popor și pentru cele două biserici, încât obișnuisem cu gândul, că dintr'un senin, de înaltă datorie către neam, ei vor evita totul ce ar putea să-i îndepărteze unul de altul. Un conflict între cei mai buni ai noștri e întotdeauna o pierdere pentru noi, iar pentru dâșii înseamnă sacrificarea unei datorii de buni români.

Și conflictul a urmat. El pornește iarăș din pasiunea confesională. Eternul păcat al părinților noștri. Eternul prilej de războiri între frați.

Scriitori amândoi, cercetători pe tărâmul istoriei bisericești, — era poate firesc, ca opiniile lor să se încrucișeze. Aderenți, prin credință și convingere științifică ai bisericii lor, trebuia în mod necesar ca fiecare să fie cald în apărarea vederilor sale. Dar există în toate o stavilă, peste care cu deosebire discuțiile confesionale nu trebuie să se ridice nici odată. Și această stavilă, ce se impune cu deosebire cărturarilor de frunte și de inimă și pe care o desemnează românismul fiecăruia, n'a fost observată.

Părintele Mangra, pe cum se știe, a tipărit o monografie istorică asupra mitropolitului Sava Brancovici. Insușirile de competență ale dlui Mangra, deci și ale acestei cărți, sunt: o limpezime extraordinară în expunere și o logică strânsă, convingătoare, ca la pușini dintre publicisții noștri. Aceste

insușiri, la orice scriitor, provoacă de obicei prietenii entuziaste într'o parte, iar în alta dușmăni acerbe. Și așa s'a și întâmplat. Cartea asupra lui Brancovici a găsit într'adevăr primitori însuflețiți și critici violenți, — printre cari cel întâi a fost părintele Bunea.

Ar fi oșios să intrăm în meritul discuției și nici nu este acesta scopul rândurilor noastre. Noi judecăm activitatea oamenilor de litere și în special chestiunea aceasta din punctul de vedere al intereselor generale românești și, judecând astfel, nu putem decât să regretăm, din toată inima, patima personală și nota confesională atât de ridicată, pe care dl Bunea a pus-o în critica sa din »Unirea«.

Principiar este, înainte de toate, dovedit, că *cel-ce are dreptate, nu recurge la violență* ca ton de polemică. Liniștea și seninătatea, sunt întâiele arme, cu cari se restabilesc greșeli. Dacă deci dl Bunea ținea așa de mult la opiniile sale, n'avea decât să se țină în marginile strictei obiectivității și a urbanității în stil, căci era mai convingător pentru noi și nu cădeam la bănușii contrare.

În linia a doua, trebuia să-și aleagă alt ton și din cauza personalității »adversarului« său. Dl Mangra este un înalt demnitar al bisericii surore, ajuns acolo, ca și dl Bunea la rândul său, *grație muncii sale și a vrednicilor multiple*. Prin inteligența sa, de care a dat atâtea probe, prin modul cum și-a servit neamul și biserica, este în dreptul său, a se aștepta la und grad de afecțiune până și din partea acelor, cari nu-i împărtășesc credințele religioase.

Dar mai este ceva. Părintele Bunea uită cu totul, că sunt fapte în viața individualităților sus puse, cu cari se solidarizează o fracțiune măcar, dacă nu chiar poporul întreg și că atacându-l pentru acele fapte, lovești în fracțiunea ce s'a solidarizat cu ele. Critice dl Bunea cât poștește pe Sava Brancovici, că nu ne vom amesteca. Dar când vine și vorbește de Mangra, ca de unul »care seamănă cu caracterul lui Brancovici«, pentru că acela ar fi fost un »aventurier politic«; când vine și învinuște pe Mangra pentru că »și dsa a purtat ascunsă în inima sa, ani îndelungați pofta după o coroană episcopescă«; sau când denunță cu vădită bucurie că »ungurii, știind cât de mult se pot încrede în caracterul și virtuțile dlui Mangra, i-au smuls mitra în clipa, — când el o ținea în mână«, — ei bine, în momentele aceste, dl Bunea încețază a mai lovi numai în părintele Mangra. Aici suntem noi toți atinși, căci *se vorbește*

de o epocă și de fapte, la cari am fost părtași și cu cari ne fâlim cu drept cuvânt.

Noi aceștia, cari am contribuit din toate puterile la îndreptarea stărilor bisericești din ținuturile noastre și cari, recunoscând înaltele calități personale ale părintelui Mangra, ne grupaserăm cu tot entuziasmul în jurul lui, avem convingerea că *am săvârșit o faptă românească și toți cei-ce ne atacă pentru asta, săvârșesc contrarul*. Regretăm, că trebuie să respingem cu toată hotărârea, încercarea părintelui Bunea, de-a arunca o umbră asupra unei pagine de isbândă înregistrată de noi.

Se vede că dl Bunea, alunecând pe panta ademenitoare a confesionalismului, a uitat cu totul, că dacă asupra trecutului îndepărtat pot exista discuții, adevărul faptelor recente nu poate fi tăgăduit și nu poate fi răstălmăcit, ca o chestie elastică de doctrină teologică.

E, într'adevăr, nemai-pomenit în viața noastră publică, ceea-ce face dl Bunea și tovarășii săi. Nu e destul, că pe când noi purtam aici o luptă înverșunată pentru *ortodoxie și naționalism*, »Unirea« dela Blaj se amestecase — fără nici un drept, fără a cunoaște lucrurile, deci fără cea mai minimală competență — în afacerile *diecesei Aradului*, cea mai espusă dintre toate, și, *în cor cu presa maghiară*, tăbărise asupra alegerilor de episcopi săvârșite de sinodul eparhial, *representanța autorizată a poporului*, — ci într'o discuție care ar fi trebuit să rămână pur științifică, d-sa reeditează acum în »Unirea« și mai scoate și în broșură toate acuzele nedemne *ce formulase pe acea vreme presa maghiară la adresa d-lui Mangra*.

Înzultă chiar biserica ortodoxă. Căci în sinul acestei biserici *se alege episcopii*, iar nu-i numește guvernul și n'a ales biserica ortodoxă pe nimeni cu mai mare însuflețire și în mijlocul unor împrejurări mai grele, de cum fusese ales Vasilie Mangra, care n'a alergat după mitră episcopescă, ci aceasta i-a fost oferită cu drag de *aleșii poporului!*

Și dacă dl Bunea n'are respect pentru sinodul eparhial, care l'a ales, și pentru sinodul episcopesc, care l'a confirmat pe Mangra, *declarându-l vrednic de a purta toiag episcopesc*, cel puțin trebuia să aibă considerație pentru faptul că guvernul nu l'a vrut, iar nu să esplice chestia în chipul perwers cum o face în broșură.

Dl Bunea îl numește apoi »trădător de neam« pe Vasilie Mangra pentru că fiind ales de sinodul eparhial vicar, a părăsit terenul politicii militante. În felul acesta, după logica d-sale, »trădător de neam« a fost și

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corespunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

**Magyar Benoid-gáz
Részvénytársaság.**

Arad, Pécskai ut 1314.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Nicolae Popea când a lăsat șefia partidului național și făcându-se vicar, apoi episcop, a părăsit terenul politicii militante.

Dar d-sa, *canonicul* Bunea, mai este oare luptătorul politic de pe vremea epocii memorandiste? De când în toamna anului 1894 ministrul Perczel a reînviat ordonanța lui Hieronymi (în urma puternicei manifestațiuni naționale dela 28 Noemvrie în Sibiu, pusă la cale de Mangra, dar în care dl Bunea n'a mai vrut să primească rol), care sunt acțiunile politice ale dlui Bunea? Nici una! S'a dat afund! Nici măcar de *congresul naționalităților* (aranjat ș'acesta de Mangra!) n'a mai vrut s'audă »reverendissimul« căruia i-se deschidea perspectiva titlului și postului de »ilustrissim canonic«... Și nouă nu ne-a venit în minte nici odată să-l acuzăm pentru că dedicându-se cu totul bisericii, a părăsit politica militantă. Nu l-am acuzat nici chiar atunci, când am văzut în jurul Blajului și chiar în metropolă atât de mulți oportuniști, încât trântiră la alegerea din 1905 pe dr. Maniu și dr. Vaida. Am tăcut, de dragul păcii, și când în panegiricul rostit la mormântul fostului prezident dr. Rațiu, s'a lăsat târit de patimă până la așa grad, încât în chip nedemn ne-a acuzat, că noi am vârit cuțitul în septegenarul bătrân (ar fi murit adică din cauza dușmăniei ce i-am fi arătat!), pe când bine știa, că înainte de moarte deja cu patru ani *personal noi toți eram împăcați cu Rațiu* și a putut citi articolul plin de elogii și durere, ce manifestasem la moartea fostului prezident. Tot așa: nu l-am amestecat în discuție nici când patronă pe inconștientul director al »Tribunei« din Sibiu, care insultase *Academia Română*, numind-o »adunătură de inconștienți și ramoliți« fiindcă premiase cartea (lăudată de întreaga presă europeană) a unui ortodox, ai cărui ochi nu plăceau dlui Bunea...

Toate au însă hotar. Și noi nu-l vom mai cruța pe ilustrissimul canonic, ci de câte ori își va uita de sine, închipuindu-se arbitru peste afacerile unei diecese și grupări de luptători încercați, îl vom scutura,

să se trezească. Pentru că e detestabil felul cum viciază spiritul generos al Blajului mare d'odinioară, e dezastros exemplul cel-dă și pentru că așa vedem: din ce îmbătrânește, se face tot mai rău și amestecă venin chiar în discuțiuni, cari ar trebui să rămână pururea senine.

Chestia bisericească - națională în Turcia.

De Teodor Filipescu.

V.

Pe baza expunerilor noastre de sus despre existența bisericii autocefale din Ohrida sub jurisdicțiunea despotismului românesc din Epir, cererile românilor ortodocși în Turcia sunt:

1. Recunoașterea iradei din 10 Maiu 1905.
2. Să se repareze greșelile din trecut făcute din adins, și să se primească un număr necesar de tineri români la teologia patriarhatului din Halki, 1) că acei teologi români să poată primi locurile bisericești între români, și să se repareze mănăstirile părăsite.

3) Acuma să se pună cel puțin în trei eparhii episcopi români și anume în Ohrida, Veles și Valona. Afară de aceste trebuie români să ceară garanție dela biserica grecească, că ierarhia și propaganda grecească nu vor mai greciza comune românești, și că va face pentru cultura națională română aceea, ce s'a făcut și se face pentru cultura națională grecească.

În caz dacă patriarhatul din Constantinopole nu s'ar învoi la cererile române, nu rămâne alta decât înființarea exarhatului român pe cheltuiala patriarhatului cum au făcut-o bulgarii în secolul trecut. Depinde acuma numai de patriarh, dacă preferă și în sec XX. în loc de biserică autocefală, șizmă în biserică. Românii ar susține mai bucuros unitatea administrației ortodoxe în Turcia Europeană cu monopolul favorurilor pentru familiile grecești fanariote, dacă unitatea aceasta nu ar mai însemna unitatea propagandei naționale grecești. Consilierii fanarioți trebuie să-și dea acuma seamă, dacă vor putea grecii după șizma exarhiștilor să redobândească aceea, ce au pierdut și vor mai pierde prin opunerea lor egoistă.

1) Școala de teologie de pe insula Halki. Teologia de pe insula Halki e fondată în 1845 și e susținută pe cheltuiala eparhiilor patriarhatului. De aceea fiecare episcop poate să trimită la această școală câte un teolog din eparhia sa, și doi dacă sunt locuri vacante. Întrebăm câți români au fost acolo primiți până acum?

Ca să ne dăm mai bine seamă de starea în urma unui exarhat român, trebuie să amintim pe scurt fazele înființării exarhatului bulgar, care s'a fondat sub împrejurări analoge.

După o luptă lungă între bulgari cu patriarhatul grecesc, care a început dela răsboiul din Crimeea a urmat înființarea exarhatului bulgar sau organizațiunea națională bisericească culturală bulgară independentă în imperiul turcesc, prin promulgarea beratului din partea sultanului în 28 Ianuarie 1870, prin care s'a înființat exarhatul. În cap. 10 a acestui berat sunt arătate eparhiile cari aparțin exarhatului bulgar, și cari eparhii pot să devină sub stăpânirea exarhatului.

Acest exarhat are să mulțamească existența lui, opiniunii diplomației ruse și a Sublimei Poarți, între 1856—1870, făcută în urma cunoscutelor plângeri legitime despre alegerea episcopilor grecești, și neglijența lor pentru datorința către cultura poporului bulgar, care a provocat răscoale între popor.

S. Novacovici zice în *Opul* amintit la p. 446:

»Bulgarii au fost cei dintâi, cari au cerut egalitate în loc de exclusivism grecesc, în cercul de acțiune al bisericii ecumenice. Bulgarii au cerut să nu se mai neglijeze limba slavă în biserică și școală, să se aleagă și bulgari pentru funcțiunile mai înalte bisericești, să se pună în eparhii episcopi de naționalistul, din care e compusă populațiunea și se împartă locurile în sinodul bisericii ecumenice în proporție cu eparhiile, după naționalitate sau în părți egale. S'a cerut în fine să se înceteze cu calomniile ca mijloace de luptă, cu cari se serveau grecii pe lângă autoritățile turcești, denunțând, că cererea drepturilor naționale e contrară tendințelor politice a împărăției turcești. Aceste colomnii au prăpădit multe familii creștine și au închis la mulți patrioți ochii pentru veci.»

Știm că s'a adunat sinodul în 1870 și că a numit pe toți capii spirituali bulgari și poporul bulgar șizmatici.

Exarhatul bulgar are acuma în toate eparhiile din Macedonia câte un arhieru în Ohrida, Dibra, Scopia, Veles, Bitule și Salonic. Pe lângă proteerea se află pretutindenea un consiliu bisericesc-școlar cari la olaltă împlinesc datorințele episcopilor bulgari. Ei așează pe preoți în parohii, și trimit clerici la Constantinopole pentru hirononire, și împing c puterea bisericească și disciplinară asupra preoților.

Pe lângă arhierii se află câte un substitut, care poate fi și o persoană civilă. Unde e vr'o școală medie, directorul și economul școlii sunt membrii consiliului eparhial bisericesc-cultural.

OIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI.»

CORBEIU.

PARTEA II.

Narațiune de Ioan Slavici.
(Urmare).

VIII. Dor și jale.

Ea alergă într'o răsuflare să-i ducă fetei vestea îmbucurătoare.

»Domnișoară, a venit!« — grăi dânsa gâfâind.

»Cine a venit?«

»El!«

»Cine el?«

»Tinărul.«

»Care tinăr?«

»Ei! — grăi Borbála cam năcăjită. — Care? Viitorul D-tale.«

»Cum!? — strigă Lucia speriată. Moină? — Nu se poate.«

»Ba foarte bine se poate, — răspuse Borbála. Îl văzui chiar acum intrând pe poartă.«

Lucia-l știa pe Moină om neajutorat și lipsit de hotărîre, aproape fricos, și o adevărată spaimă o cuprinsese aflând, că el a fost în stare să plece și să vie, ba chiar să îndrăznească a intra nepoftit în casa lui Corbeiu. Trebuia să i-se fi întâmplat ceva neobișnuit, ca să ajungă așa de parte.

»Să-i spui, te rog, că nu e nimeni acasă, — stărui dânsa. — Domnul Corbeiu și mătușa au plecat, iară eu nu pot să-l primesc așa singurac.«

»Iacă o vorbă, care nu are nici un rost,« — răspuse Borbála.

Tocmai fiind singură avea Lucia să-l primească. Nici că li-a mai rămas însă timp, ca să se dămirească, dacă poate ori nu poate Lucia să-l primească.

Di Moină nu era omul formelor deșerte, și, venit odată dela atâta depărtare și cu atâta hotărîre, el știa, ce vrea, și n'ar fi fost nimeni în stare să-l facă să n'ștealgă, că nu e destul, ca numai el să volască. Ar fi trebuit se găsească ușile încuiate pentru-ca să se oprească n fața lor; găsimdu-le însă deschise, el a intrat fără ca să mai stee pe gânduri, și s'a oprit în fața Luciei și s'a uitat la dânsa cu ochi mari și ștergându-și cu cărpa lui albastră sudorile de pe frunte.

»Domnule Moină, — îi zise ea tremurând ca varga, — mătușa a plecat cu dl Corbeiu la Bălgrad.«

»Știu, — răspuse el, — știu. — Am aflat. Mi-s'a spus, că au plecat. — Le știu toate. Vorba e, cum rămâne cu mine, — cum rămâne cu noi. Am tot așteptat și-am așteptat și, când am văzut, că nu vă mai întoarceți, am venit și eu. Știu, c'au plecat, — dar — ce zici d-ta, domnișoară? Ce să fac eu?«

»S'aștepți, — răspuse ea zăpăcită. — Să te întorci acasă și s'aștepți.«

»Da, aștept, mă'ntorc și aștept, — grăi dânsul. Pe mine nu mă'arde de parohie, și puțin îmi pasă, dac'o fi acum ori peste un an ori peste doi. Aștept, — dar — ce zici d-ta, domnișoară, n'o s'aștept eu de geaba? — Aștept, cât o fi, aștept, — dar n'o s'aștept ca un prost?«

Lucia ar fi voit să fugă și să încuie ușa'n urma sa.

»Vorbește cu mătușa, — întimpină ea.

»Dna Fireanu zice multe, — răspuse el; — vorba e însă ce zici d-ta. Uite, eu am slujbă și nu pot să lucrez, nici să mănânc, nici să dorm și am venit aici, ca să văd, ce zici d-ta.«

»Ori-și-ce așa zice eu, — grăi dânsa luându-și inimă, — tot n'o să fac decât ceea ce vrea mătușa, și d-ta ști chiar mai bine decât mine, ce vrea dânsa.«

»Și dacă dânsa și-ar schimba mâne gândul?«

»Ce-ași putea să-i fac?«

»Care va să zică nu-i, nu-i tragere de inimă! — grăi dânsul cuprins de adâncă amărăciune.

»E ori nu e, tot acolo vine, — răspuse ea ridicând capul. — Ea n'are să mă întrebe nici odată, iar d-ta mă întrebă abia acum, când nu sunt în stare să-ți dau răspuns. — Lasă-mă să mă desmeticesc și întrebă-mă când e și ea de față« adăugă ea, apoi îi întoarse spatele și trecu'n iatacul lui Corbeiu.

Moină rămase nemișcat, dar ispitit de gândul de a se duce după dânsa, — căci numai pentru atât nu putea să facă o cale atât de lungă.

Borbála se uită rizând la el.

»Așa sunt fetele, — îi zise ea. — Numai foarte cu anevoie-și dau slăbiciunea pe față. — Mi-a zis să-ți spun, că nu e nimeni acasă; vedeam însă, că-i ticăie inima. S'o tai însă, și n'are să-ți-o mărturisească aceasta. — Las-o, fă-te că nu-ți pasă și o să vezi, cum vine...«

Moină era de felul lui om, care n'ar fi putut s'o creadă aceasta nici chiar dacă Lucia ea însăși i-ar fi spus-o. Atât de mult se temeă să nu fie amăgit, încât se'ndoiă și despre ceea ce vedea cu ochii lui. Un singur lucru era, despre care nu se'ndoiă: că are să fie cum vrea d-na Fireanu.

Tot de dânsa aveă să se ție.

Din România.

De pe Domeniile Coroanei. Dl Ion Kandleru a inspectat Domeniul Coroanei Cocioc, din jud. Ilfov.

Întâiu a inspectat lăptăria sistematică dela Periș, unde s'a interesat de aproape de înfrurirea ce a avut această industrie asupra sătenilor din împrejurimi și a luat noi măsuri ca să se desvolte așa, încât să se poată vedea țărani cu vite frumoase și ocupându-se de lăptărie.

De aci a trecut la noul ferestreugater, ce se construiește de administrația Domeniului Coroanei, pentru debitarea lemnului fasonat și apoi la școlile din Periș și Brătulești, dăruind elevilor diferite cărți, iar domnilor învățători gratificații.

La școala din Periș, a dispus cumpărarea materialului necesar industriei perilor, pentru care a hotărât a se face toate sacrificiile, aducând chiar un măestru special. Această industrie a introdus-o, pentru a pune la îndemâna locuitorilor în timpul iernei, o nouă și rentabilă ocupațiune.

La Brătulești s'a interesat de cursurile de adulți, pentru care a încuviințat mai multe ajutoare, căci comuna n'a înscris nici o sumă în budget, deși e destul de bogată.

A mai vizitat atelierile din frângherie și olărie, dând o deosebită atențiune funcționării lor în vederea instruirii ucenicilor pe cari îi recrutează din localitate. De asemenea biserica din Cocioc, frumos restaurată de administrația Domeniului Coroanei, cum și primăria, unde a fost întâmpinat de autorități, cărora le-a recomandat armonie și muncă în interesul obștei.

La banca populară »P. Mavrogheni«, a fost primit de membrii din comitet, iar cassierul i-a prezentat situațiunea societății împreună cu o scrisoare de mulțumire pentru interesul ce poartă băncii, dela care locuitorii au început să tragă cu adevărat foloase în vederea cărora s'a înființat.

Dsa a recomandat o chibzuită îngrijire banului comun, căci numai așa va putea banca să progreseze și să se bucure îndeosebi de încrederea locuitorilor.

Intrunire. Partidul național-liberal a ținut Duminecă în sala Dacia, a treia mare întrunire publică.

Ca și la celelalte două întruniri, un foarte mare număr de cetățeni au răspuns la apelul partidului; la ora fixată pentru începutul întrunirii, sala, lojile, scena, culoarele și grădina dela Dacia erau îndesate de cetățeni.

D-nii Dim. Sturdza, șeful partidului liberal, Ioan I. Brătianu și ceilalți fruntași au fost primiți cu aclamațiuni și aplauze de număroasa asistență.

Des întrerupți de aplauzele și aclamațiunile generale, au rostit discursuri asupra proiectelor reformei învățământului superior și a magistraturii, d-nii M. Pherekyde, Spiru Haret, Al. Djuvara, C. Cernescu și Dimitrie Sturdza.

Iată *moțiunea* aclamată în întrunirea aceasta în ziua de 24 Februarie:

»Membrii partidului național-liberal întruniți în 24 Februarie 1907 în București.

»Având în vedere că proiectul de lege, care modifică actuala organizare a învățământului superior, violează constituțiunea și răstoarnă reforma instrucțiunii publice desăvârșită în ultimii ani;

»Având în vedere că proiectul de lege, care modifică organizarea judecătorească, transformă magistratura, nu numai într-o unealtă de partid politic, ci într-o servitoare plecată a câțiva oameni îndrăzneți;

»Având în vedere că aceste proiecte de legi caracterizează regimul călcărilor de lege și al bunului plac, declară că aceste proiecte, devenind legi, ar nimici garanțiile unei dezvoltări culturale și morale și ar primejdiu interesele cetățenilor, și că, prin urmare, se impune, ca aceste proiecte devenite legi, să fie desființate și de nul efect neputând crea pentru nime drepturi câștigate.

Actualități politice.

Consiliu de ministri.

Budapesta, 26 Februarie, 10 ore seara. (Prin telefon). Azi ziua întregă s'a ținut consiliu de ministri, până seara la 9. Masa ministri au luat-o, la orele 2, la primul ministru Wekerle.

Afară de ministri au fost de față și secretarii de stat Szerényi și Popovics.

S'a discutat asupra încheierii *transacțiunii economice cu Austria*. Ministri au ajuns să formuleze punctul de vedere al guvernului și primul-ministru pleacă mâine la Viena să refereze M. Sale monarhului.

Invățătorii maghiari nemulțumiți.

Invățătorii maghiari din capitală au ținut azi o conferință, în care au discutat asupra proiectului lui Apponyi. După lungi dezbateri au ajuns la concluzul că — nu-s mulțumiți cu plata cât promite Apponyi.

Cât costă alegerile — pe țară.

Încă o rază de lumină, din budgetul anului 1904. Pentru cheltuielile extraordinare cu jandarmeria, din incidentul alegerilor parțiale sunt însemnate 260.000 cor.

Comisia de cenzurare a protestat și a cerut lămuriri dela ministrul de interne. Dar pentru cheltuielile făcute la Bocșa — cam tot atâtea — cine va cere lămuriri? De nu Weiss Julian.

Măsuri nouă.

Intre petițiile luate la dezbateri, ieri, de comisia referitoare a parlamentului, cea sosită din comitatul Nyitra, are o notă nouă. Ea cere măsuri economice (înțelege: privilegii de drept privat, ca în evul de mijloc!) — pentru apărarea intereselor naționale, de agitațiile naționalităților.

În 1848 comitatele au fost totuși mai practice. Au ridicat în tot satul nemaghiar câte două furci.

Românii în Croația.

În ședința de Luni a camerei croate, — ședință furtunoasă ca de obicei, — deputatul Pavlovici a zis între altele: »la dreptul vorbind, sârbii din Croația nu-s sârbi, ci români!«

Aviz daco-românilor!

Era cu toate ceva ce-l făcea să se'ndoiască chiar și de aceasta.

O știă pe Lucia fată blajină, tăcută și cu ochii mereu în ochii mătușei sale și nu și-ar fi închipuit, că poate dânsa să-și ridice capul cum și-l ridicase acum, să vorbească despre mătușa ei atât de deșghețat și să fie atât de hotărâtă.

»E cineva, care-o îmbărbătează, și acela nu poate să fie decât Corbei, — își zise el înrăit și se hotărî să plece la Bălgrad, ca să vorbească cu d-na Fireanu.

De geaba nu putea să-i fie călătoria.

Căutând la Bălgrad urma doamnei Fireanu, el a dat peste Corbeiu, care ținea, cei-i drept, să-l cunoască, dar după supărările, prin care trecuse, era chiar mai neapropiat decât de obicei.

Deși rîsele când doamna Fireanu își povestea isprăvile, acum, după plecarea ei, se simțea jignit, că ea i-se făcuse stăpână'n casă. Li era nesuferit, gândul, că dânsa împrumutase tocmai dela preoteasa perini și plapoane și ținuse seamă de prostiile, pe care i-le spusese preoteasa. Ori-și-cum ar fi sucit-o, trebuia să-și facă în cele din urmă mărturisirea, că e o rușine pentru el, om cu stare, să n'aibă în casa lui un colțisor, unde se poate adăposti cineva, dacă se întâmplă să fie nevoit a rămâne peste noapte la dânsul. Fără ca să mai stee dar mult pe gânduri, el ieși'n oraș, ca să vadă, dacă nu poate găsi paturi și ce mai era de nevoie, ca să mobilizeze una din odăile, care steteau deșerte.

Nefiind făcut pentru asemenea treburi, el foarte încurând s'a 'ncurcat, și nu i-a rămas decât să se deie pe mâna ovreiului, la care găsisse mobila.

»Pentruca să fii bine aranjat, — îi zicea acesta, — care ținea să-l servească, — îți mai trebuie cutare și cutare — și cutare... Lasă pe mine, că asta e specialitatea mea și ți-le procur eu toate fără ca să mai ai Dta bătaie de cap și ți-le trimit acasă«.

Fără îndoială că așa era mai comod și așa au și rămas lucrurile, dar Corbeiu se gândia și la socoteala, pe care i-o va face ovreul, și nu era de loc în voile lui cele bune când, întors la hotel, i-s'a prezentat Moină.

El îl măsură de sus până jos.

Un om cam desșirat, cu barbă deasă și nepeptenată, cu niște mâni mari și nespălate, pe care nu știa unde să le pună, și cu căutătura de caporal neangajat, care vorbea o românească pocită și tropăia cu cizmele lui acum pline de prav, nu, un asemenea om nu poate să-i placă lui Corbeiu. Nici că lui avea însă să-i placă și putea să fie om foarte de treabă, ba chiar trebuia să fie, dacă doamna Fireanu o zicea aceasta. În asemenea lucruri femeile și mai ales cele ca doamna Fireanu cu anevioia se 'nșeală.

»Care va să zică Dta ești domnul Moină, — îi zise el.

»Da, Magnifice Domnule, — răspunse Moină frecându-și mâinile, — eu sunt, — teolog absolut dela Gherla și de patru ani acum cancelist la direcțiunea financiară din Cluj. Doresc să vorbesc, dacă se poate, cu doamna Fireanu«.

»Doamna Fireanu nu e aici, — grăi Corbeiu. A plecat la Blaj«.

»La Blaj? — exclamă Moină. Ea însă-și la Blaj!? Atunci toate sunt hotărâte. — Păcat! — Voiam să vorbesc și cu dânsa, ca să văd, cum rămâne cu mine«.

»Și cu dânsa, — zise Corbeiu, — și cu încă cine?«

»Cu domnișoara, Magnifice Domnule, — răspunse Moină, — cu ea am vorbit, dar nu m'am ales cu nimic«.

Corbeiu trăsări.

»Când? unde? cum ai vorbit cu dânsa? — întrebă el cuprins de viuă neliniște.

»Azi dimineață, — răspunse Moină foarte blajin. — Neștiind, că vă aflați aici, m'am dus acolo și-am găsit-o, dar sunt mai rău decum am fost«.

Lui Corbeiu îi era par'că o mare nenorocire s'ar fi întâmplat și vinovat era el, care a lăsat-o pe fată singură.

»Bine, Domnule, — îi zise el stăpânindu-se, — dar nu știi Dta, că nu se intră în o casă când stăpânul nu e acasă!? — Mă mir, mult mă mir, că dânsa a voit să te primească«.

Moină se simțea strâmtorat, dar se socotia în dreptul lui.

»N'a voit, Magnifice Domnule, — răspunse el. Trebuia însă să știi, cum stau, și dupăce făcusem o călătorie atât de lungă — ce adevărat așa fi putut să fac!?«

»Să fii cu răbdare, Domnule, și să aștepti! — grăi Corbeiu și, întorcându-i spatele, se depărtă hotărât să se întoarcă fără de 'ntârziere acasă.

Moină rămase și astă-dată nemișcat, dar tot ispitit de gândul de-a plecă după el.

»S'aștept!? — zise el. — Așa zicea și dânsa«. Știa acum, că 'n adevăr dela dânsul vine îndrăzneala Luciei, și tare-ar fi voit să-l apuce de piept, să i-se uite drept în ochi și să-i zică: Cu mine să nu te prinzi!«

Proiectul lui Apponyi.

Dăm mai la vale al doilea proiect de lege alcătuit de Apponyi, proiect ce în-deosebi, în școlile noastre lovește.

Iată-l, textual:

Salarul învățătoresc.

§. 1. Învățătorii dela școalele populare comunale și confesionale sunt funcționari publici, iar competențele lor, stabilite prin lege, vin asigurate pe cale administrativă.

§. 2. Salarul fundamental anual al învățătorilor ordinari comunali și confesionali e cel puțin de câte 1200 coroane, în comunele trecute în clasa I. și II., iar în comunele de clasa III. cel puțin de câte 1100 coroane, și în celelalte comunele cel puțin de câte 1000 coroane. Onorariul dat pentru instrucția făcută în școalele industriale și comerciale, precum și pentru conducerea școlii economice de repetiție, nu e computat în acest salar fundamental. Învățătorii suplinitori pot să conducă în mod independent o clasă numai cu permisiunea comisiei administrative, și anume, numai în mod provisoriu, și se împartășesc de o remunerațiune de cel puțin 800 coroane la an. Fiecarui învățător îi mai compete afară de salar, locuința potrivită în natură (cel puțin două camere, bucătărie, cămară și cele mai necesare localități laterale) și grădina de cel puțin un stert de jugăr, ori apoi echivalentul corăspunzător. În lipsa locuinței compete fiecarui învățător bani de quartir, amăsurați clasei în care se află comuna, iar în comunele cari nu sunt înșirate între cele cu clase, îi compete la an suma de 200 coroane. La școale cu mai mulți învățători, locuința în natură, eventual banii de quartir pentru învățătorii necăsătoriți și învățătoarele nemăritate poate să-i stabilească autoritatea școlară locală cu abateri dela dispozițiile de sus. Dispozițiunile cuprinse în §§-i 139 și 140 din art. de lege XXXVIII. dela 1868, după cari postul vacant de învățător trebuie îndeplinit în curs de jumătate de an și în timpul acesta are să fie aplicat la școală un învățător suplinitor (candidat de învățător), mai departe că la moartea învățătorului, văduva și orfanii săi au dreptul la întregul salar și la locuința pe jumătate de an dela moarte; și în fine dispozițiunea din §-ul 138 al aceluiași articol de lege, după care învățătorii sunt aleși pe viață, se extinde și asupra învățătorilor aplicați la școalele elementare confesionale.

§. 3. Pentru învățătorii ordinari aplicați la școalele elementare comunale și confesionale, adaosul de etate se stabilește astfel: După 5 ani de ser-

viciu 200 cor., după 10 ani de serviciu 100 cor., după 15 ani de serviciu 100 cor., după 20 ani de serviciu 200 cor., după 25 ani de serviciu 200 cor. și după 30 ani de serviciu 200 cor. Acest adaos nu se compută în salarul fundamental. La stabilirea adaosului servește ca îndreptățire timpul de serviciu, pe care învățătorul ordinar, provăzut cu diplomă în regulă, l'a împlinit cu neîntrerupere dela ocuparea postului în mod definitiv, cel mult însă dela 1 Octomvrie 1893, încoace. Dela intrarea în vigoare a acestei legi apoi, la învățătorii ordinari este a se socoti timpul de serviciu împlinit cu neîntrerupere dela depunerea jurământului prescrip în §-ul 33 al legii acesteia și ocuparea postului în mod definitiv. Ca întrerupere justificată a serviciului este a se considera împrejurarea, când învățătorul din cauză de morb, ori din altă cauză, neatârnată de el, a fost necesitat să părăsească serviciul ca învățător, și împrejurarea aceasta a adus-o la cunoștința inspectorului regesc de școale cu ocaziunea îndepărtării sale. Regulamentele susținătorilor de școale, cu privire la adaosul de serviciu create până acuma, ori în pregătire de a se crea, rămân în valoare, dacă în ele asigură pentru învățătorii cel puțin atâta cât se cuprinde în §-ul acesta. După intrarea în vigoare a legii prezente fiecare învățător, provăzut cu calificația legală și corăspunzând condițiilor din lege, se poate bucura de adaosul stabilit. Prin urmare, învățătorii, cari la intrarea în viață a legii acesteia se bucură de primul, ori de al doilea cuincuenal de câte 100 coroane, pe baza §-ului 2 din art. de lege XXVI dela 1893, începând dela intrarea în vigoare a legii acesteia mai primesc ca întregire 100 coroane.

§. 4. Ministrul de culte și instrucțiune publică e îndreptățit să acoarde adaose personale de natura salariului și de câte 200 cor. pe seama învățătorilor dela școalele elementare comunale și confesionale, cari în cursul vremii mai lungi și-au câștigat merite speciale, și anume, la propunerea comisiei administrative și a inspectorului regesc de școale, în cadrele sumei trecute în bugetul de stat spre acest scop.

§. 5. Salarul învățătorului poate să fie format, conform usului de până acuma, din bani și din naturale, din venitele pământului dat în folosință, însă cu restrângerea trecută în §-ul 7 și 8.

§. 6. Salariul în bani gata, susținătorul de școală este dator a-l plăti învățătorului în rate lunare, ori apoi pe câte 3 luni, însă totdeauna înainte.

§. 7. Plătirea unei părți a salariului învățătoresc în naturale se conde numai sub condițiunea, ca aceste naturale să le adune susținătorul de școală, fără întervenirea învățătorului, și să le

predee învățătorului în cantitatea stabilită mai înainte, astfel însă, ca în ultima rată din competența anuală să i-se predee cel mult în finea lunii Novembre. Dacă susținătorul de școală nu predă învățătorului naturalele în modul acum stabilit, ori apoi calitatea mijlocie a recoltei nu e corăspunzătoare, în loc de naturale învățătorul are să primească în bani gata valoarea lor.

§. 8. Echivalentul în bani pentru folosirea pământurilor școlare, cari formează întregirea venitelor învățătoarești, fără a se computa aci locuința și grădina, trebuie să fie stabilit separat pentru fiecare post de învățător. Ca bază la stabilire servește, subtrăgându-se toate dările, aranda care se plătește în comună pentru imobile de asemenea categorie, adăugându-se apoi valoarea în banii serviciilor pe cari le fac cumva locuitorii (credincioșii) din comună în jurul cultivării pământurilor școlare. Pentru fiecare comună trebuie în urmă stabilit echivalentul în bani a naturalelor (emolumente, lemne, etc.), pe cari le primește învățătorul, luându-se prețul mediu din cei trei ani din urmă (1904—1905). În contra stabilirii, partea interesată poate reclama în 30 de zile la comisiunea administrativă, iar în contra hotărârii acesteia, ținându-se în vedere dispozițiunile art. de lege XXVI. din 1896, se poate ridică plânsoare la judecătoria reg. ung. administrativă. Stabilirile făcute deja pe baza art. de lege XXVI din 1893, întrucât învățătorul primește ajutor de stat (întregire de salar, pe baza acestora rămân neatinsse.

§. 9. În viitor la școalele elementare populare se vor institui numai posturi de învățători ordinari pentru împlinirea afacerilor învățătoarești în mod independent, iar posturile de învățători pot fi ocupate numai de persoane provăzute cu diplomă valabilă învățătoarească. Da posturile de învățători ordinari, cu excepția dispozițiilor provisorii, cari sunt de luat în cazurile înșirate în §-ul 29, în §-ul 139 din art. de lege XXXVIII. anul 1868, și în §-ul 2 al legii acesteia, învățători suplinitori nu pot fi aplicați.

§. 10. Susținătorii de școale sunt datori să poarte evidență despre salariile învățătoarești pentru fiecare învățător separat. Pe baza acestora, sumele restante, fie la plângerea învățătorului, fie la arătarea făcută din oficiu, vin încasate pe cale administrativă dela debitorii singuratici. Modalitățile execuțiunii le stabilește pe calea ordonanțelor ministrul de culte și instrucțiune publică, în înțelegere cu ministrul de interne și de finanțe.

§. 11. Dacă învățătorul dela școala confesională face, pe baza §-ului 141 din art. de lege XXXVIII. dela 1868, și servicii de cantor, la stabilirea salariului învățătoresc, ținându-se în vedere salariul cel mai mic din §-ul 2 al legii acesteia,

IX. Mărturisiri.

Se scurg clipele de viețuire pe nesimțite și se desfășoară gândurile în șir plin de farmec când, călător prin lume, priveliștile îți se schimbă la fiecare pas, și săracă e viața omului, care n'a avut parte să se măsoare pe sine însuși călătorind numai el singur fie pe jos, fie în trăsură. Gândurile sunt mai luminoase, simțămintele mai vii, pornirile mai puternice, întreaga viață sufletească-și ia avânt când treci și te duci de ici până colo și iar te duci, și multe plămuiiri uimitoare s'au zămislit, multe hotărâri mari au fost luate în asemenea clipe de avântată trecere prin lume.

Nu era lungă călătoria, pe care Corbeiu avea s'o facă dela Bălgrad până acasă, dar era călătorie, pe care-o făcea singur și nesupărat de nimeni, iar în mintea omenească se poate desfășura în timp scurt chiar și cea mai bogată viață, cu atât mai vărtos una săracă cum fusese alui.

Trăise și el așa fiindcă era încă în viață, fără de rost lămurit și fără vre-un scop hotărât, retras și liniștit, fără de bucurii, dar și fără de dureri. Cu toate aceste abia acum, după ce i-se perduse deodată liniștea, își dedea seamă, că prea e și prea a fost viața lui toată, singur în lume.

O simțise aceasta întâia-ora și numai în treacăt când a fost Huțanu pe la dânsul, și o simțea într-una decând avea sub coperișul casei lui pe cele două femei străine.

Nici că s'ar fi putut altfel.

Dureri și bucurii pornesc dela omul singuratic, dar nu pot să rămâie mărginite la un sin-

gur suflet, și cel ce-și simte durerea e stăpânit de pornirea de a-și căuta ușurare împărtășindu-li-o altora, cel ce se bucură se simte nenorocit, dacă nu e în preajma lui nimeni, care ia parte la bucuria lui.

De ce s'ar fi simțit el singur câtă vreme nici dureri grele, nici bucurii mai vii n'avuse: se simțea acum, când se vedea năpădit de odată de supărări, pe care le măria în gândul lui.

Viețuirea lui întreagă pornia de mult acum din gândul de a se strecura nebăgat de nimeni în seamă, ferindu-se de tot ceea-ce ar putea să jignească pe alții, și un fel de groază-l cuprindea când vedea, că ochii tuturor stau îndreptați asupra lui, că i-se scrutează viața până 'n cele intime amănunte ale ei. Tocmai voind să se străcoare nebăgat în seamă el se deosebia de ceilalți, jignia pe mulți și trăgea luarea aminte a tuturor asupra sa.

Avea, nu-i vorba, și clipe, în care-și zicea, că toate sunt minciuni, care n'au să-l scoată din ale lui; dar cel ce nu are supărări mari, le mărește pe cele mici și caută 'n viitor cuvinte de a fi îngrijat.

»Ce va mai iace Ghiurca? — ce va mai face Cârcioc? — Ce vor mai face alții, care vor fi stând la pândă? — Cum se vor descurcă lucrurile cu Moină, a căruia căutătură nu putea să liniștească un suflet turburat? — așa se'ntrebă el când scăpa de cele ce-au fost ori sunt.

Pe deasupra tuturor îl mai striviau apoi și cărțile, pe care Lucia le ștergea de prav.

Avea popa, răposatul, dreptate, când l'a scos om lăpădat de lege, și oare-care dreptate aveau și sătenii, când ziceau că-și petrece viața cu durerile.

Citind mereu prin cărțile lui, el se depărtase încetul cu încetul de lumea, în care trăia, și-și petrecea viața cu cei de mult răposati, care-i spuneau lucruri nepotrivite cu ceea ce altă lume zice.

Pătruns cu desăvârșire de gândul, că sufletul omenesc e vecinic dăinuitor, el nu se'ndoia, că moartea e deșteptare dintr'un vis prost și că abia după moarte iese la iveală ființa cea adevărată a sufletului.

Așa o știă el aceasta dela egiptenii lui, dela preoții lui Bralna, dela Platon și dela Ciceron, dela Schopenhauer și dela alții, pe care îi socotea mai presus de toți sfinții, la care se'nchină altă lume. Pline erau pentru dânsul văzduhurile de suflete, care-și au fiecare rostul.

N'aveau cu toate aceste deplină dreptate sătenii.

El citise, că marele înțelept al Chinei, Confuciu, a dat ucenilor săi sfatul, ca să cinstească mai presus de toate sufletele ce nu sunt în viață și să nu le neliniștească. Citia dar cu multă sete cărțile spirițiștilor, care fac fel de fel de opintiri, ca să se pună în legătură cu sufletele răposatilor, dar nu s'ar fi încumetat nici odată să facă și el ca dânsii. Nu se putea în gândul lui nerușinare mai mare decât ca niște pocitanii ca omul viețuitor să se potrivească cu sufletele curățite prin moarte și după moarte.

Era prin amurg când s'a ivit în preajma vederii lui turnul dela Căsoaie și-a n'nceput s'audă cârăitul ciorilor dela Plopiș.

»N'are popa, — își zise el, — n'are odihnă și tot nu mă lartă!»

Puțini și neputincioși erau Ghiurca, Cârcioc și ceilalți, care vor mai fi fost, și pe dânsii nu i-ar

competențele sale ca învățător și cantor luate împreună formează salariul învățătoresc, care astfel împreună socotit, ca salar de învățător și de cantor, vine luat în considerație și la îndreptățirea învățătorului cu privire la pensie.

Ajutorul de stat.

§. 12. Susținătorii de școli de la școlile elementare populare, comunale și confessionale, sunt datori să stabilească competențele învățătorilor ordinari aplicați în școlile lor în trei ani socotiți dela intrarea în vigoare a legii acesteia, adică până la 30 Iunie 1910, asigurând un salar minimal cel puțin în suma precisată în §§-ii 2 și 3 ai legii acesteia. Intrucât însă în urma sărăciei lor, prevăzută în §-ul 15, nu sunt în stare să o facă aceasta, sunt datori cel mult până la 30 Sept. 1910 să ceară ajutor de stat după modalitățile mai jos înșirate, dela ministrul de culte și instrucțiune publică. Rugarea comunei, care n'a folosit încă cele 50/o acordate de art. de lege XXXVIII. din 1868, §-ul 35, și nu le-a repartizat pe locuitori, nu poate fi luată în pertractare. Ajutorul acesta pot să-l ceară susținătorii de școli ori când după intrarea legii acesteia în vigoare, cu privire la ori care învățător, care împlineste condițiunile stabilite în legea aceasta. Școli existente, dacă susținătorii lor n'au reclamat ajutorul de stat în termenul prescripș, pot să-l ceară mai târziu numai în cazul, dacă situația lor materială s'a schimbat în cursul vremii și aceasta se poate dovedi pe calea procedurii din §-ul 15. În pomeniții trei ani de tranziție susținătorii de școli au să asigure pe seama învățătorilor dela școlile lor numai competențele determinate în articolul de lege XXVI. din anul 1893, iar în scopul întregirii acestora li-se lasă în folosință până la 30 Septembrie 1910 ajutoarele de stat acordate până la 30 Iunie 1907. Asemnarea ajutorului de stat se face și în cazul acesta după modalitățile din §-ul 32 ai legii acesteia. Dispozițiile legii acesteia însă, cu excepția §§-ilor 2, 3 și 20, se extind și asupra școlilor acestora. Ajutor nou de stat se acordă sub acest timp de tranziție numai ca întregire a competențelor stabilite în legea prezentă, și pentru învățători aplicați la astfel de școli, cari corăspund tuturor condițiunilor legii acesteia.

§. 13. Dacă confesiunile ca susținătoare de școli nu asigură salariul minimal învățătoresc în termenul stabilit în paragraful premergător, însă școala cu toate acestea vrea să o susțină, salariul cel mai mic învățătoresc stabilit în legea aceasta este a se considera ca stabilit în contul confesiunii susținătoare de școli. Iar dacă salariul învățătoresc nu se poate încasa, și susțin-

torii de școli și după stabilirea acestei împrejurări nu recurg la ajutorul statului, respectivii susținători de școli își perd dreptul de a mai susține școala în comuna aceea.

§. 14. Salariul învățătoresc și cantoral stabilit până acum și plătit din izvoarele proprii de venit ale susținătorilor de școli, este a se plăti și mai departe, respective, în scopul esoperării ajutorului de stat nu poate fi scărit. De altă parte e în drept susținătorul de școli, fie comuna, fie confesiunea, să urce din propriile mijloace salariul învățătoresc la suma egală cu al învățătorilor de stat, fără ca în urma acestui fapt ajutorul de stat odată stabilit să poată fi denegat ori redus. Dacă venitele postului învățătoresc dela o școală care primește ajutor de stat se împuținează în urma unei împrejurări de natură durabilă, care n'a putut fi împedecată din partea susținătorului de școli, respectiva autoritate școlară poate să ceară prin comisiunea administrativă urcarea ajutorului de stat dela ministrul de culte și instrucțiune publică.

§. 15. Ministrul de culte și instrucțiune publică întregeste din suma votată de legislațiune spre scopul acesta salarele învățătorilor dela școlile populare ale comunelor și confesiunilor avizate la aceasta, și anume, pe calea comisiunii administrative a municipiului respectiv, avizând despre aceasta respectiv autoritate supremă școlară, până la suma minimală stabilită în legea aceasta, sub condițiunile din §§-ii 16, 17, 18, 19 și 20 ai legii acesteia, pe lângă următoarele modalități:

a) Comisiunea administrativă stabilește, pe baza budgetului școlar, a contractului cu învățătorul, și a atestatului despre starea materială a confesiunii, subscris și de primpretorul cercului (primarul orașului), suma care se plătește învățătorului ca salar, respective ca plată pentru cantoriat, și suma venitelor din cari se acoper aceste erogate. Stabilește mai departe calificația legală a învățătorului, cetățenia sa de stat, precum și aceea, dacă știe ceti și scrie corect ungurește și știe să propună ungurește, și că a depus jurământul prescripș în §-ul 33 din legea aceasta. În urmă mai stabilește comisiunea administrativă, dacă respectiva școală corespunde condițiunilor cerute de §§-ii 27 și 28 din art. de lege 38 dela 1868.

b) Comisiunea administrativă examinează și aceea, dacă planul de învățământ și ordinea de propunere la școala respectivă, cum și ajustarea ei cu recuzite, etc. corespunde condițiunilor legii, în special celor cuprinse în §§-ii 16, 17, 18, 19 și 20 din legea aceasta, mai departe și aceea, că în clasa învățătorului, pentru care se cere întregire de salar, câți copii dintre cei de toate zilele (6—12 ani) ar avea să umble. Intrucât numărul lor ar rămânea sub 30, ministrul de culte

și instrucțiune publică numai în cazuri extraordinare va încuviința ajutor de stat.

§. 16. Ajutor de stat sau întregire de salar pot să primească numai învățătorii dela astfel de școli comunale ori confessionale, în cari obiectele obligate de învățământ din §§-ii 11 și 55 din art. de lege 38 dela 1868 și din §§-ii 19 și 20 ai legii acesteia se propun după planul de învățământ dat de respectiva autoritate supremă bisericească, respective de ministrul de culte și instrucțiune publică, în curs de 6 ani, în cel puțin câte 8 luni de instrucție la an, la sate, și în cel puțin 9 luni de instrucție la an, la orașe.

(Va urma.)

Lupta dela Lușoj.

Adunarea congregațională. — Vestejirea ticăloșilor dela Bocșa. — Un corb alb. —

În ziua de 25 c. s'a ținut adunarea comitatensă a Caraș-Severinului. Cel dintâu orator a fost avocatul român *Titu Hațeg*, care înainte de a se intra în ordinea de zi, a arătat starea tristă a administrației comitatului și cum în toate se face politică. S'a ajuns astfel ca dragostea de neam s'ajungă ură de rasă. A accentuat patriotismul românilor și în termeni energici a respins ori-ce acuzare de felul acesta și a condamnat abuzurile administrative săvârșite la Bocșa, unde s'a călcat în picioare libertatea electorală.

Dr. Aurel Ciupe enarează o mulțime de blăstămății întâmplare la Bocșa. Indeosebi scoate la iveală mișeliile comise de ovreii de pe sate. Face apel la vicișpanul *Izekutz*, rugându-l să ordoneze o anchetă și să pedepsească pe cei ce au comis abuzuri. Denunță indeosebi apucăturile fibirăului din Balinț. Declară că ori-ce prigoniari ar fi, poporul român nu-și vinde conștiința. (Durere: la Bocșa foarte mulți și au vândut-o).

Dr. V. Braniste face un viu tablou al celor petrecute la Bocșa, condamnând chipul cum în Ungaria cei din administrație își bat joc de drepturile cardinale ale cetățenilor.

Dr. A. Vălean arată că sub fostul fișpan nu s'ar fi putut petrece așa ticăloșii administrative. Se vede că sub guvernul coaliției sunt permise toate abuzurile. Românii vor lupta însă cu toată energia împotriva acestui regim.

Simeon Blajovan (preot) îndreaptă un atac meritat împotriva apucăturilor inspectorului școlar *Berez* și a falmosului *Burdia*.

Ca un corb alb s'a ridicat apoi *dr. Hausz József*, care a osândit și el abuzurile electorale dela Bocșa, zicând că nu era nici o nefericire să aibă Caraș-Severinul cinci deputați naționaliști,

fi băgat în seamă; mereu îl ispitia însă gândul, că dânsi sunt numai unelte oarbe ale unui suflet muncit, care, drept spășire, alegă fără de astâmpăr din om în om și caută pe cei păcătoși și slabi de fire, ca să-i momească și să-i împingă la rele.

Și — cine știe!? — poate că nici ea nu-l iertă!

Întâmplare oarbă nu putea să fie, că tocmai acum li fusese scoasă 'n cale fata ei, și doamna Fireanu după toate apucăturile ei nu pornită din ea înșă-și, ci mânătă dintr'aiurea era atât de neînduplecată în stăruirile ei. Da! — nu o dată fusese el cuprins de simțământul, că dânsa o ia razna înainte fără ca să-și poată da seamă, unde are să ajungă.

Nu însă! — Ea știa, cât de mult a suferit dânsul, cum i-s-a 'ntunecat întreaga viață, cât de adevărată-i era acum dragostea către sermana ei fiică și cât de neștrămutată îi era hotărîrea de a-i fi sprijin și ocrotitor. — Dar — cine știe!? —

Indemnurile celor scăpați din robia vieții sunt nepătrunse, și numai cu frică putem să ne gândim la ele!

»Inimă curată să ai și cuget curat, și stai nebiruit în fața celor din altă lume!« — își zicea el luând îmbărbătare din gândul, că răul nimănuia nu-l vrea, nu-l dorește decum să ncerce vre-o dată a-l face.

Perdut astfel în lumea celor ce numai sunt, el numai era în stare să se potrivească cu nevoile vieții în aievea petrecute și se sperie când se pomeni de odată în fața tristelor ziduri ale casei sale.

Se rupseseră, par'că firile gândirii lui abia se

mai putea desmeteci, cum a ajuns el să iee hotărîrea de a se 'ntoarce singur acasă.

Fiecare dintre noi ajunge adese-ori să-și zică: »Cine m'a pus s'o fac aceasta!?« »Cum păcatele mele am ajuns aici!?«

O zicem aceasta așa numai din deprindere fără ca să și gândim ceva: el și-o zise acum știind ce vrea să zică.

I-se părea lucru cu desăvârșire nepotrivit, ca el să intre în casa lui când știe, că biata aceea de fată se află singură 'n ea. De ce a venit cu toate aceste? — Ce voia? Cum făcea el, ca dânsa să nu se simtă jignită de nepotrivirea aceasta?

Lucia, auzind clopoței, tresări și alergă cuprinsă de bucurie la scară, dar rămase zăpăcită când văzu, că el se 'ntoarce singur.

Unde era mătușa ei? — de ce nu venea și ea? — cum a putut să-l lase pe el singur!?

li fusese greu să vie aici, dar a venit fiindcă o adusesse mătușa ei și acum nu-i părea rău c'a venit; greu i-a fost să rămâie și se simțise ca copilul părăsit de ai săi în mijlocul codrului puștiu, dar se obișnuise și nu se simțea rău în casa aceasta. Ce s'a întâmplat însă de mătușa ei nu s'a întors!? El părea supărat, strimtorat. Nu cumva il va fi supărat prin stăruințele ei.

Ea alegă la trăsura, ca să-i fie într'ajutor și-i sărută și de astădată mâna; el însă făcu ceva par' c'ar fi voit s'o mângâie, dar n'o sărută ca la 'ntăia lui sosire, ci urcă scările.

Sosit apoi la intrare, el se 'ntoarce spre dânsa.

»Vei fi, poate, îngrijată, că mătușa n'a venit și ea, — grăi dânsul. — A plecat la Blaj!«

»La Blaj!? — grăi Lucia și începu să tremure — Așa singură? — Ea înșă-și la Blaj?«

»Așa e doamna Fireanu: dacă vrea un lucru, îl vrea și-l și face, — răspunse el.

»Dar de ce atâta grabă!?« — exclamă Lucia fără ca să voiască.

Corbeiu se uită în ochii ei.

Din vorbele acestea înțelegea, așa credeă el, mai mult decât ceea-ce voia să știe, iar ochii aceia îi spuneau, că se 'nșeală crezând, că dânsa o să se simtă jignită văzându-se singură cu el.

»De asta să nu te prea sperii, — grăi dânsul în glasul lui limpede, acum chiar duios: — nu se fac toate atât de 'n pripă cum ar fi voind doamna Fireanu!«

Lucia răsuflă mai ușor.

»Dar, — urmă el, — o să-ți fie greu să stai o zi două fără de dânsa!«

»De ce!? — răspunse fata cu inima deschisă. — M'am obișnuit aici și Dvoastră nu mai plecați — așa cred!«

»Dar, — urmă ea schimbând vorba, — Dvoastră poate că n'ați cinat?«

»Cam așa ceva, — răspunse el făcând o mișcare ca 'n adevăr s'o mângâie, dar ea se depărtă repede, ca să-i facă 'n pripă rost de cină. El se uită lung după dânsa.

Nu 'nțelegea, nu putea se înțelegea, cum se face, că ea nu se simte de loc strămtorată, știindu-se singură cu dânsul în toată casa.

Cât a umblat dânsa prin cămară și cât a stat prin bucătărie cu *Borbála*, el a avut timp să-și pună 'n rânduială lucrurile și să se tot gândească, dar n'a ajuns să se dumirească, iar după-ce a fost pofit în sufragerie, la masa cu-

după cum de asemeni e de regretat că se nesocotește legea de naționalități.

A vorbit în urmă vicșpanul *Iszekutz* apărând administrația în învinuirile ce i-s'au adus. »Patrioții«, se înțelege i-au făcut ovațiuni.

Răvașuri.

De când s'a lăpădat de numele său românesc și a adoptat pe cel de Gedeon, pseudonimul sub care scria și înainte în zierele maghiare, dl Cupariu, acum Gedeon, profesor în Beiuș, pare a se fi lăpădat și de ori-ce jenă românească: scrie la gazetele ungurești așa fel, ca și când nu ar mai avea nimic comun cu românii. În »Tiszántul«, organul catolicilor din Bihor scrie un articol violent și injurios la adresa întregii preșere române, care ci-că ar fi »în mâni necompetente« și »lucrează pentru martiriul ușor«, ca să poată apoi acuza, »că la toate de vină sunt ungurii«...

Reverendissimul rutean face și pe vicleanul: când ne înjură pe noi, își laudă episcopul, pe care zice că noi îl nedreptățim cu tot felul de apostrofări...

Noi cu Gedeon nu discutăm, însă ne alegem adversarii!... Pe secături li ignorăm!

Bietul Pázmándy, nu știe cum s'o scalde. S'a dovedit că a primit și el miișoare dela guvernul drabantilor. Zice însă că le-a luat în calitate nu de om politic și dela guvern politic, ci ca »om de afaceri«: călătorea în afaceri industriale, pe la Paris, Bruxelles etc. Ș'apoi nu știa că guvernul drabant dase suma dintr'un fond și în chip ce acum e excepționat de parlament și înalta curte de compturi.

Credem și noi că nu s'a gândit s'ajungă chestia în vileag. Ar fi însă interesant dacă ar scoar cinea celelalte sume pe cari agentul politic Pázmándy le-a luat dela guvernele liberale, căci, desigur, din sutele de mii cheltuite cu »secția naționalităților« s'a înfruptat și monsieur Pázmándy.

Ori poate că d-sa (intocmai ca șeful său politic Kossuth, în chestia scrisorii adresate slujbașilor din cercul Bocșei), e o persoană cu mai multe fețe și ce e chestie politică o săvârșește ca om de afaceri, rămânând astfel caracter intact, în ori-ce buzunar și-ar fi vârit mâinile!

»Az Ujság« dela 26 c. scriind despre zelul cu care a fost majorizat în dietă Kálosi József în afacerea imunității lui Lengyel Zoltán, zice: »Totul e supus azi politiceii, până și justiția!«...

Ba mai ales.

rat așternută i-se părea lucru de sine înțeles, că nu Berți, ci Lucia îl servea la masă, căci dânsa cinase și nu putea să-l lase singur.

»Da, — zise el mâncând cu pofta omului sosit din drum, — doamna Fireanu e femeie singură'n felul ei«.

»E foarte bună«, — întimpină Lucia.

»Bună o fi, — grăi dânsul, — dar e foarte pornită, ne mai pomenit de stăruitoare, și-mi închipuesc, că nu e lucru ușor să trăești cu dânsa«.

Lucia ridică din umeri ca și când ar fi voit să se ferească de o lovitură.

»Așa, cum o știți d-voastre — grăi dânsa, — e numai când vrea să facă vre-un bine. Merge atunci cu toată hotărârea înainte și nu se dă cu nici un preț la o parte«.

Corbeiu se uită zimbînd la ea.

»Să zicem — când crede, că e bine ceea-ce vrea, — întimpină el, — căci s'ar putea, ca să greșească, să se înșele, să facă rău, crezând, că face bine«.

Lucia iar ridică din umeri. Li era greu să vorbească despre aceasta.

»Nu știu — zise ea. — Nu pot să judec. Mie mi-a făcut numai bine; eu o știu numai voind binele și nu pot să-mi închipuesc, c'ar putea să-i facă cuiva și vre-un rău. Dar, dacă d-voastră o vedeți altfel, nu-mi rămâne decât să-mi recunosc greșala, — urmă ea și se depărtă, ca să aducă altfel, omleta, pe care i-o făcuse'n pripă«.

El iar se uită lung după dânsa.

»Da, — zise apoi după ce ea se întoarse, —

Miklós Gyula, fostul fișpan, recunoaște că a luat și el din fondurile de dispoziție 20.000 coroane... Nu pentru el însă, ci pentru cheltuelile facerii păcii în țară (sub Fejérváry) și pentru a le da »unei grupări opoziționale«...

Mult a costat pacea aceea, care nu — s'a făcut! Mai interesant ar fi să se știe: care »grup opozițional« a primit cele 20.000 coroane... căci așa grup modest ar merita să fie trecut la nemurire.

Se pare că pe fiecare zi se descopere câte un panamist, erou neîmblânzit din tabăra kossuthistă, care a primit bani dela — drabanți. Intre cei-ce și-au vârit mai adânc mâna în lada — drabantilor, e și marele kossuthist Hentaller. El a primit dela Kristoffy 10.000 (după-ce dela celalalt guvern mai luase 30.000 cor.) sub titlul vânzării unor »relicvii istorice«.

Se vede că școala lui Franczi a făcut aderenți! De ce adică numai fiul lui Kossuth să vândă (cu prețul de 200.000 cor.) relicvii? A vândut și Hentaller, căci nici lui nu i-a lăsat tatăl său moșii întinse, cum a moștenit Andrassy, Károlyi István și alții...

Ce bandă, ce bandă!

Transacția economică între Austria și Ungaria.

Mâne vor plecâ la Viena ministrul-președinte Wekerle și ceilalți ministri interesați în chestia transacțiilor economice, a căror desbatere se va începe Joi.

Asupra acestei transacții, președintele conziliului austriac baronul Beck, a avut o consfătuire cu unii dintre membrii cabinetului său. Mâne se va ocupa deasemenea cu politica, pe care va urmări-o Austria în această importantă afacere.

Sunt de mare însemnătate părerile ce sosesc din camerele provinciilor, păreri, cari vor face presiune la centru și vor da o directivă atitudinii cabinetului austriac, asupra căruia maghiarii se pot fâli, de ași fi validitat aproape totdeauna condițiile stipulate de ei.

În Camera Moraviei, baronul d'Elvert și-a ridicat cuvântul, pentru realizarea numai unei astfel de transacțiuni, care va cuprinde în mod definitiv și pe mai multă vreme relațiile economice austro-ungare.

În caz, că nu se va ajunge la acest rezultat e

de datorita guvernului viitor, de a veni cu propunerea unei ruperi desăvârșite de Ungaria.

Din partea cehilor, a sosit de asemenea cuvântul de pază al intereselor economice ale Austriei.

Iată acum și punctele principale ale desbatelilor:

Guvernul austriac vrea încheierea unei transacții, pe un termen mai lung, jădecă prelungirea celei existente deja până la 1917 cu încă 10 ani.

Motivele pe cari le înfățișează guvernul austriac pentru încheierea unui termen mai lung sunt de ordin tehnic, adecă ea nu voiește, să prelungească până la 1917 privilegiul de bancă și dreptul comun pentru emiterea bancnotelor, care se sfârșește la 1910, până când nu e sigură că la 1917 Ungaria nu va rupe legăturile vamale cu Austria, pentru că Austria vrea, ca desfacerea comunității de bancă, să premeargă desfacerei vamale.

Ungaria la rândul său, stă pe lângă încheierea unei transacții cu termen scurt, în care să se valideze toate punctele, asupra cărora cabinetele Széll-Körber au căzut de acord cu următoarele favoruri pentru Ungaria:

Răsturnarea întregii legături vamale și anume, recunoașterea tarifului autonom ungar și a legilor vamale autonome. Desbinarea dărei de consumație asupra zahărului, berei, rachiului și petrolului, în baza unor reguli stabilite de comun acord și împărțirea mărfurilor acestora pe piață; schimbarea comunității vamale, cu dreptul pentru Ungaria de a putea închea cu alte state contracte proprii, fie ele identice cu acelea ale Austriei.

Din străinătate.

Bülow și socialiștii. Cu prilejul desbaterilor budgetare, cancelarul Bülow a făcut interesante enunțări.

Intre altele, el a zis:

»Centrul și socialiștii s'au trudit să răstoarne guvernul. Asta nu vom suferi-o nici odată.

Lozinca cu care s'a agitat la alegeri, domnia personală, nu există. Toate afirma-

loc, apoi înaintă cu un fel de sfială spre ușa iatacului.

»Care va să zică aici pe canapeaua aceasta și-ai chinuit nopțile«, — grăi dânsul.

»O, — răspunse ea — eu dorm totdeauna și pretutindenea bine«.

»Imi închipui însă, că și-e urît aici«, — urmă el.

»Nu mi-a fost urît singură, — întimpină ea, — dar acum când vă știu pe D-voastră aproape«.

»Mâne, — grăi dânsa schimbând vorba, — cel mai târziu poimâne o să ne sosească mobila, pe care am comandat-o pentru odaia ce dă cu ferestrele spre pădure.

»Minuat! — strigă Lucia înveselită. — Numai dac'ar sosi mai nainte de a se fi întors mătușă, ca să le găsească toate gata. O să se bucure!«

»Cred și eu, — zise el depărtându-se, — și mai mult pentru sine, — căci mai ales de gura ei o fac«.

Era o seară de vară nu tocmai liniștită, dar răcoroasă și plăcută. Luna acum în scădere, nu răsărise încă, dar nu era întunec, căci zarea soarelui apus se mai resfrângea din norii răsleți, pe care-i mâna un vânt ușor ce părea mai înțefit în freamătul apropiatei păduri.

Jur împrejur cântau greerii, și pe ici — pe colo flutura prin aier câte un liliac, ear din depărtare se auzia țipătul bufniței, care o supăruse pe dna Fireanu.

Corbeiu sorbi de câteva ori din cafea, și ochii lui se opriră la fereastra ce dedea spre terasă a iatacului în care Lucia tot își mai făcea de lucru.

poate mătușă dtale să și greșească, și eu îmi închipuesc, că-ți va fi făcând adese-ori grea viața«.

»Adecă i-o fac eu grea pe a ei, — răspunse Lucia rîzând. — Mai sunt dusă cu gândul, mai pripită, mai neîndemânatică, mai neînțelegătoare ori îndărătnică, și e adevărat, că ea nu trece nimic cu vederea. Tot un bine-mi face însă, dacă mă ține de scurt«.

El iar se uită'n ochii ei.

»Dta ești o fată bună și cu minte! — îi zise el înduioșat.

»Sunteți d-voastră prea bun, — îi răspunse ea plecându-se pușin în fața lui și începî să adune de pe masă, ca să se depărteze din nou.

»Ești fata mea! — stăruia dânsul. — Și să ști, că aceasta și-o spune un om, care numai rar poate să aibă mulțumirea de a spune așa ceva«.

»Tot ei am să-i mulțumesc și pentru bucuria de a o fi auzit aceasta dela D-voastră, — răspunse Lucia și se depărtă iar.

El rămase perdut în gânduri.

»Minuat copil! — își zise. — S'o tai și nu scapă o vorbă pripită despre mătușă ei. Da, are multă dreptate: e om în putere femeia aceea, știe să se facă stăpână«.

Poftit peste cât-va timp pe terasă, unde i-se duse cafeaua, el trecu prin bibliotecă și ochii lui se opriră asupra canapelei, unde Lucia-și pregătise încă înainte de sosirea lui culcușul.

Era întunec, dar sta deschisă ușa dela iatacul lui, în care Lucia aprinsese lampa, ca să ducă cu Berți la locul ei ceeaaltă canapea, și acum rămase singură, așternea patul.

Atins de această în viața lui ne mai pomenită întimitate caznică, el se oprî câtva timp în

țiile despre abuzurile Coroanei sunt născocirile nerușinate a campaniei electorale. Tot așa de sfruntată minciună este a mi-se face înputări de dușman al constituției. Cea mai mare întochiare a adevărului însă este afirmația, ca și cum religia catolică ar fi în primejdie, și s'ar pregăti o nouă luptă religioasă. Eu țin mult la egalitatea deplină a confesiunilor, însă centrul nu se poate identifica cu religia catolică.

Lupta nu s'a dat împotriva centrului, ca împotriva unei confesii, ci s'a dat împotriva abuzului de puterea de care dispune un partid.

Centrul a împedat unirea generală a partidelor burgheze împotriva socialdemocrației, și fără de sprijinul centrului, mandatele socialiste s'ar fi redus la două trei zeci. Exprim mulțumită, celor catolici, în deosebi acelor episcopi, cari s'au pus în calea acestei alieri.

Guvernul are drept să lumineze pe alegători în luptele electorale. La alegerile viitoare voi uza în măsură și mai mare de acest drept. (Zgomot pe băncile socialiștilor, aplauze în dreapta). O să ajungeți Dvoastră încă și alte zile. Guvernul atacat nu poate suferi să i-se pună căluș în gură.

»La alegeri, nu partidele au învins, ci poporul german, în a cărui patriotism, guvernul avusese deplină încredere...«

O interpelare a Centrului german în chestia bisericii franceze. Partidul popilor din Germania a luat hotărârea să interpeleze în Camera germană pe cancelarul Bülow în chestia politicii bisericești franceze în special asupra relațiilor de drept ale bisericii Sânt-Joseph din Paris, care se zice ar fi fost zidită și susținută cu capital austriac și german.

Incât privește aceasta biserică e de notat, că statul a intentat proces pentru validitatea dreptului de proprietate atât asupra zidirei cât și asupra terenului.

Biserica a fost zidită pela 1840 la inițiativa episcopului Sibour, care voia ca nemții aflători în Paris să-și aibă cultul lor în limba lor proprie. S'au făcut colecte în acest scop și împăratul Francisc Iosif a contribuit cu o sumă însemnată de bani. M. Sa la 1867 cu ocazia vizitărei expoziției din Paris a asistat la un serviciu divin în aceasta capelă. Până la 1880 când cu eliminarea iezuiților din Franța, în aceasta capelă slujiau

»Da, — zise el, — e om femea aceea: nu ori-și-cine poate să 'mpodobească lumea cu ființe ca fata aceasta.«

Se ivi 'n fața lui Moină, așa, cum îl știă dela Bălgrad.

»Peste puțință!« — își zise el.

Nu putea să-și închipuiască, cum o fată ca Lucia ar putea să prindă slăbiciune pentru asemenea om ori să se 'mpace măcar cu gândul, că are să-și petreacă viața cu el.

Mai știi!? — Așa, cum era, Moină era om, și femeile sunt incalculabile 'n pornirile lor.

Chiar însă dacă s'ar fi împăcat ea, îi era greu lui să se împace, și, ori și ce ar fi zis dânsa, el stăruia în gândul, că ea e siluită și se supune numai ca să scape de mătușa ei.

Lucia veni să iee ciașca.

«Să mai rămâi, — îi zise el, — că e seară și plăcut a sta de vorbă.»

«Plăcut e totdeauna, dac'aveți dvoastră bunăvoința, dar îmi dați voie să duc ceașca să o spele, — răspunse ea și iar se depărtă.

(Va urma).

numai iezuiți, pe urmă au dispărut încetul cu încetul, iar sub guvernul Waldek-Rousseau și-au pierdut cu desăvârșire urma, fiind înlocuiți cu preoți din Austria și Germania.

Pe lângă biserică se întreține și o școală germană, condusă tot de preoți. Amestecul clerului german în afacerile bisericii franceze — zice »N. F. P.« — nu are nici un temel legal și interpelarea în chestie ar putea mai mult strica decât drege cauzei catolicilor în Franța.

Adunare mare poporală în Siria.

Duminecă, 3 Martie n. se va ține în Siria, după ameazi la orele 2, o mare adunare poporală, în »Casa Națională« de lângă biserica gr-or.

Deputatul dr. Șt. C. Pop, va da seamă alegătorilor săi și va vorbi pe larg despre proiectul de lege alui Apponyi. Se va lua apoi rezoluțiune de protestare.

Sociale.

Un domn, care la rubrica »Socialelor« caricaturează semnatura »Un avocat, care nu-i avocat« nu e mulțumit cu preoțimea noastră, căci de proastă ce e nu duce destulă clientelă avocatului român ci lasă să o ducă »jidantul« — care e mai priceput — la avocat jidan. »Popa și dascălul nu prea știu sfătui pe popor. Nu-i mirare. Dar ce gândești D-Ta, se propune în vre-o teologie ori preparandie română dreptul? Apoi de unde să știe bietul popă ori dascăl, ce n'a învățat și n'a auzit nici odată?«

Pe cum se vede avocatul neadvocat stă departe de cultura românească de nu știe ce se propune în institutele noastre și nu știe ce face deosebirea întră preotul și dascălul român și întră arândașul ovreiu. De aici provine neorientarea lui.

Dar uită nene, preotul încă trăește după patrafir, n'ai avea amabilitatea să ne spui, că de câte ori ai încunjurat matale patrafirul popii și te-ai pus sub baldachinul jidovului?« căci cât e dela popă până la avocat, atâta e și dela avocat până la popă. Sună aceasta celor departe de cultura românească, căci advocații nostri se întâlnesc cu preoții nostri, se întâlnesc și la patrafir și la masa verde.

Vor fi și preoți și vor fi și advocați cu pricina răului, dar a pune vina lor pe institutele noastre și pe popă și pe dascălul român, este o injurie la care numai insist din decor. *Popa.*

NOUȚĂȚI.

A R A D, 27 Februarie 1907.

— **Știre personală.** Aflăm cu plăcere, că la concertul și petrecerea de Duminecă vom avea un oaspe iubit pe: prințul Constantin Brâncoveanu de Basarab, unul dintre cei mai distinși reprezentanți ai elitei din București.

— **Perchisiție la redacție.** Azi după ameazi la ora 4 funcționarul dela poliție Török Lajos însoțit de detectivul Rona István s'a prezentat în redacția noastră cu un ordin din partea judeului de instrucție din Oradea-mare de a ne face perchisiție pentru manuscrisul »Cine-s agitatorii«. Spunându-i redactorul nostru responsabil că n'are manuscrisul, conștiențioșii funcționari s'au pus pe lucru și o după amează întregă ni-au scormonit toate pulpitrele, coșurile și ziarele.

Dup'acest zel, vrednic de o cauză bună, apărătorii ideii de stat s'au îndepărtat fără succes natural, dar încheind convenitul proces verbal.

— **Starea Drului Lueger s'a îmbunătățit cu desăvârșire.** Mulțumită băilor de acid carbonic, de câteva zile pacientul face plimbări prin casă, iar pofta de mâncare s'a restabilit aproape definitiv.

— **Demisia lui Iedlicica.** Deputatul slovac, de care se legase atâtea speranțe, se pare că a demisionat și din cauză de sănătate: firea-i plâpândă nu poate suporta agitațiunile împreunate cu viața politică. Mai ales că în contra slovacilor s'au pornit cu atâtea vehemență prigonirile, încât în contra lui Iedlicica de pildă — după cum arată el într'o scrisoare — s'a pornit proces de agitație pentru o vorbire pe care ar fi rostit-o în Verbo, cu prilejul alegerii, deși el n'a fost p'acolo, prin urmare nici n'a putut vorbi în contra ungarilor.

— **Liberalismul maghiar.** La comisia petiționară a dietei au sosit 35 de cereri pentru înăsprirea pedepselor în procesele de presă.

Iată o țară unică în felul ei: în care cetățenilor li se pare prea domolă legea de presă și cer să fie înăspriată.

Vorba e numai că cei ce petiționează în această chestie înțeleg să fie înăspriată legea numai pentru a se lovi în — naționalități! Nu li-se pare adică destul că ni-se dă numai ani de temniță și mii de coroane amendă, ci cer dietei »agravarea pedepselor față de naționaliști.« Comisia va și recomanda ca dieta așa să procedeze.

Desigur! Să pună un singur paragraf: temniță pe viață pentru delictul »agitării«, iar unde sunt circumstanțe atenuante, drept grație să se acorde — ștreangul! Ce mai atâtea bătaie de cap?!..

— **Contra Romei.** Din Agram vine știrea, că peste 600 de studenți universitari au convocat ieri, Luni înainte de ameazi o ședință în care s'au desbătut trei puncte referitoare la desfacerea de biserica Romei.

Studenții au demonstrat pe stradă și înaintea Camerei au cerut președintelui, ca toate posturile din budget relative la biserica catolică să fie șterse. Ei au manifestat pentru vechea liturgie slavă.

— **Bicentenarul Goldoni.** Presa și marele public din Italia serbează cu mare însuflețire bicentenarul nașterii celebrului literat Carlo Goldoni, »il padre spirituale di quel soave dialetto veneziano«, cum îl numesc ziarele din Veneția. Cercul literar italian a scos un număr festiv din organul »Vedetta« închinat întreg memoriei ilustrului literat.

— **In onoarea lui Giosue Carducci.** »La Voce del Popolo« dela Fiume publică în fruntea numărului său de Duminecă o poezie de V. Host, precum și duioase amintiri din peana cavalerului di Garbo, care între altele propune, ca strada Lido să se boteze Via Giosue Carducci.

— **Sfârșitul grevei fomine din Lemberg.** Anunțasem la timp că deținuții ruteni din Lemberg vor fi eliberați în urma grevei de a refuza ori ce nutremânt. Ei au fost scoși cu forța din închisoare și internați parte în spital, parte la locuințe particulare. Starea multora dintre ei este foarte îngrijitoare.

Publicul le arată cea mai mare simpatie. Din toate părțile sosesc telegrame de felicitare la adresa lor.

— **O nouă catastrofă pe mare.** Vaporul »Imperatrix« s'a isbit de o stâncă la capul Elaphonisse în insula Creta și s'a scufundat împreună cu încărcătura ce era pe el. 39 persoane și-au găsit moartea în valuri.

Aceștia au crezut, că vor putea scăpa cu viața aruncându-se în valuri și căutând a ajunge la țarm care nu era departe.

Au fost însă luați de curent și pustiți. Cei rămași pe vapor au putut fi salvați mulțumită curajului căpitanului și oficerilor marinari, care au lăsat imediat bărcile de salvare.

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János,** se execută cu cea mai mare conștiențiozitate la zidarul de biserici **Budapesta** IX. Soroksári utca 40. Fondată la anul 1888.

— **Mulțămîță publică.** În scopul renovării interne a bisericii gr.-ort. rom. din Pauliș au binevoit a contribui următorii generoși și prea stimați donatori: Dnele Livia Mladin n. Budai, Ida Roxin n. Mladin, D. Adrian Bogdan, d-ra Aurora Mladin (Pauliș), dnii George Mladin, (Șilindia), Winkler, (Arad), Vasilie Iotca (Lipova) câte 10 c., d-nele Hortenzia Mladin (Curtici), Gabriela Brădean (Maria-Radna) câte 5 c., Vas. Dârlea (Șilindia) 3 c., d-nele: Livia Mladin, Silvia Ispravnic (Curtici), Veturia Laza (Galșa), Silvia Comloșan (Șilindia), Viorica Burdan, Anuța Burdan (Sinitea), Mărioara Crișan (Seleuș), Hortenzia Mihulin (Cicir), Mărioara Vașadi (Tamașda). D-nii: George Feier, (B.-Ineu), Adrian Popescu, Cornel Popescu, Sig. Budai (Nădab), Aurel Mladin, (Șilindia), Elena Zarie, Maria Putici, (Pauliș) N. N. (Curtici), N. N. (Pauliș), câte 2 cor.; Vas. Barna, (Pauliș), 4 cor. Șmical, (M. Radna), D. Hortenzia Rădneanu, M. Lucuța (Șiria), Cornelia Balint, (Șiria), Un gr.-cat., D. Luca, Fr. Socorodan, A. Scherer, L. Vigh, (Pauliș) câte 1 cor. De tot 132 cor.

Exprim atât pr. st. generoși donatori cât și pr. st. d-re colectantă Aurora Mladin respectuoase și adânc simțite mulțumiri. Dumnezeu să le răsplătească înmîit jertfele aduse. În numele parohiei gr.-ort. române din Pauliș: C. Popescu, preot.

Concert, petreceri.

Concertul din Arad. După toate semnele concertul din Arad va fi o splendidă manifestare românească. Oaspeți foarte distinși din înalta societate din București și-au anunțat participarea lor la concert, unde sunt așteptați cu drag. S'au luat întinse măsuri ca distinșii oaspeți să se simtă cât mai bine între noi. Dela noi aproape din toate centrele românești și-au anunțat participarea la concert. Cu acest prilej anunțăm, că comitetul aranjator stă bucuros la dispoziția publicului din depărtări, dacă este anunțat — cea-ce ar fi în interesul lor — din nainte. Scrisorile să se trimită pe adresa *Dr. Romul Veliciu, Arad.*

La concert va cânta și orchestra regim. 33 din Arad.

Ni-se cere publicarea următoarelor: Cred, că n'ar fi rău, dacă publicul, care dorește, se ia parte la concertul universitarilor români ar veni la Cluj — baremi o parte — cu o zi înainte de concert, adică în 2 Martie. În cazul acesta am aranjă o sară de cunoștință în restaurantul »Lalia« (casele dlui dr. Al. Vaida), pentruca oaspeții acestui concert să se poată simți cât mai bine în mijlocul studenților. Aranjarea acestei sări de cunoștință nu va fi împreună cu cheltueli, ci va fi din contră o întrunire plăcută și veselă, unde fiecare se va simți bine.

Rugăm deci publicul românesc, dornic de a veni în atingere cu tinerimea noastră, să binevoiască a da ascultare acestei comunicări și să ne răspundă cu venirea sa la Cluj — de se poate deja în 2 Martie (Sâmbătă).

Cluj, 22 Februarie 1907. — Pentru comitetul aranjator: Voicu Nițescu, preș.

Economie.

Arad, 27 Februarie 1907.

Adunarea generală a institutului »Murășanul«.

»Murășanul« institut de credit și economii din M.-Radna, în 17 Febr. a. c. și-a ținut a IX adunare generală ordinară. În absența președintelui institutului, a venerabilului domn Mihail Veliciu, adunarea a fost condusă de președintele direcțiunii, dl *Procopie Givulescu*. Au fost de față mai mulți acționari din Radna și provincia. Conform raportului direcțiunii, institutul »Murășanul« și în anul 1906, au arătat un frumos progres pe toți ramii de operațiune. Dividenda pe anul 1906 s'a fixat cu 14 coroane. Direcțiunii și comitetului de supraveghere i-s'a dat absolutul și li-s'a votat mulțămîță protocolară pentru zelul cel poartă față de institut. S'au sortat și s'au reales în direcțiune *Iosif Vuculescu* și dr. *At. Brădean*.

În urmă la propunerea dlui deputat dietal dr. Ioan Suci, s'a hotărât ca capitalul social al institutului să se ridice cât mai curând. Această idee de altcum de mult a preocupat direcțiunea actuală și se aștepta numai vremea oportună.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 26 Februarie 1907.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (50—kilg.)	7.51—7.52
Secară pe Aprilie 1907	6.82—6.83
Orz pe 1907	7.46—7.47
Cucuruz pe Maiu 1907	5.21—5.22
Grâu pe Octomb. 1907	7.88—7.89

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	7.53—7.54
Secară pe Aprilie 1907	6.84—6.85
Orz pe Aprilie 1907	7.47—7.48
Cucuruz pe 1907	5.20—5.21
Grâu pe Octomb. 1907	7.89—7.90

Piața din Aradul nou.

Vremea s'a înăspriț din nou. Noroc că sămănăturile au căpătat iar un acoperământ de zăpadă, pot suporta înghețul. Târgul a fost slab cercetat, căutare abea a fost. S'a vândut.

500—600 mm. Grâu	6.50—6.60
400—500 " Cucuruz	4.20—4.25
Semnare nominală, Ovăs	6.30—6.30
" " Orz	5.80—9.—
" " Secară	5.50—5.60

Prețurile în coroane, per kgr.

II. Producte.

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Unsoare de porc	143.——144.—
Slănină	110.——111.—
Prune uscate de Bosnia	26.50—17.50
Pezmet de prune	42.——43.—

III. Târgul de porci Kőbánya.

(Raportul halei comerciale din Budapesta—Kőbánya)

Prețuri de porci grași: Porci ungari de prima calitate Bătrâni, grei (părechea peste 400 kilg.) — fil. Tineri, grei (părechea peste 320 kilg.) 126 — 127 fil. Tineri mijlocii (părechea 250 — 320 kilg.) 128 — 129 fil. Tineri ușori (părechea până la 250 kilg.) 128 — 129 fil.

Bursa de bucate din Timișoara.

Timișoara 26 Februarie.

Grâu 75 kil. 6.30—6.40, 76 kil. 6.40—6.50, 77 kil. 6.50—6.55, 78 kil. 6.60—6.65. Grâu (marfă mercantilă) 75—76 kil. 6.30—6.35. Secară 5.60—5.70. Orz 5.60—5.70. Ovăs 6.40—6.50. Cucuruz 4.40—4.45.

Piața din Arad.

Cursul spiritului.

Spirit rafinat en gros	158
" " " detail	160
Spirit brut en gros	156
" " " detail	158
Lături uscate per kilg.	15

Poșta Administrației.

Martin A., O. Gyepes. Am primit 11 cor. în abonament până la 1 Aprilie 1907.

E. P. Sibiiu. De aici ziarul se expediază regulat pe adresa D-voastră.

Redactor responsabil Sever Bocu.

Editor-proprietar George Nichin.

Untura de pește

cea obicinuită are un gust și un miros atât de prost și e atât de grea de mistuit, încât adeseori nici nu poate fi gustată de copii și pacienți gingași. Puterea mare de tămăduire și de nutriție, pe care o posedă untura de pește o poate astăz-fie-cine gusta, căci preparată ca *Emulsiunea Scott* untura de pește nu mai are însușirile ei neplăcute. *Emulsiunea Scott* e gustoasă, ușor de mistuit și de trei ori mai cu efect, ca untura de pește obicinuită. *Emulsiunea lui Scott* nu pricinuește nici cele mai mici gfeutări și are totdeauna efectul dorit.

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: «un om, care poartă în spate o știucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, «Városi Gyógyszertár»
BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.
Prețul unui flacon original G. 2.50
Se află în fie-care apotecă.

Să nu mai suferi nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiață (jégszesz).

E singura mângâiere pentru cei ce sufer de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Dl învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélcsel imi scrie următoarele:

Spiritul de ghiață l'am primit cu mulțămîță; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere da cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut.

Minunatul **Spirit de ghiață** a întrecut D-Tale — toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő

Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiață (jégszesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de ghiață.

A t k á r

Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțumită, prin cari e lăudat **spiritul de ghiață.**

Aceste puține specimene dovedesc eselența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

H A T V A N.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

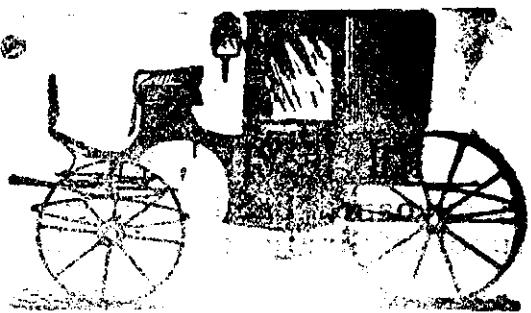
Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Să ne ferim de imitațiuni.

Câștig mare.

Reprezentanți capabili, funcționari, etc., își pot crea un frumos câștig accesoriu adresându-se: **Agenței de publicitate Pressa, București**
o o pentru S. B. Nr. 14. o o

Nrul telef. 489.

Prima fabrică de căruță de pe câmpie
lfj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea str. Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
— — — — — avantajoase — — — — —

căruță folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, săniile ect. ect.
Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

Hirdetmény.

A »Gavosdiana« gazdasági takarékszövetkezeti elöljáró bizottságának közlése, hogy a lugosi kir. Törvényszéknek 1142/ polg. 1907 számú végzése szerint feloszlott, miután a feloszlást az 1907 évi január hó 17-én tartott közgyűlés kimondotta.

Felhívják az intézet hitelezőit, hogy ezen hirdetés harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt igényeiket érvényesítsék. Gavosdia 1907 évi február hó 17-én

Az igazgatóság nevében

Muresán Sándor s. k.

lfj. Gróza Miklós s. k.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelei și răgușelei este

zăharul lui RETHY,

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o o
Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zahărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu
♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦ porto cu tot. ♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦
Pregătitorul RETHY BÉLA farmacist, Békéscsaba

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nestricăcioasă alifie pentru înfrumusețare, întrebându-se atât ziua cât și sara. Delătură totfelul de pete, precum: pistrui, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicături și precigiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în culoare albă, roză și galbenă. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumusețare inafectiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentru că delătură încrețiturii și redă o față tinără.

Prețuri: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ flacon mic „ 1.—

Magazinul principal: în grădina de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőhöz“,
SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comande din provincie pe lângă rambursă.
Vanzătorilor prețuri scăzute.

CIMBALMÁ

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta »ȘCOALA« de cimbalnă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-ă 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit

VARGAPÁL

fabricant de cimbalnă și de muzice

MAKÓ (casa proprie).

Nu-ți asudă mai mult picioarele

dacă întrebuințezi

„Sudin“

cel mai potrivit medicament al timpului modern contra asudării mâinilor și a picioarelor. După întrebuințarea unei sticle, deplin succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot.

Pregătitorul:

Farmacistul Nagy Kálmán Nyiregyháza

— Expediție promptă prin poștă. —

Dacă vei întrebuința distrugător de bătători numit

„Togo“

fără nici o durere te vei scăpa de bătători.

Prețul unei cutii 1 cor.

Acesta e pregătit — și adus în circulație după metoda profesorului japonez Dr. Takacu — de către

Premiat la expoziția de la 1906 din Budapesta.

NÁDOR TODOR

parchete, mozaic, lac otourăi, de praf

ARAD, Edelsbacher-utca nr. 6a. (Casa proprie.)

Recomandă lacul său pentru parchete, inventată de el însuși și întrebuințată de ani de zile, care s-a dovedit nu numai prin culoarea sa frumoasă și trainică, dar și prin ușoara lui aplicare. Înainte de întrebuințare dăm bucuroși oricui instrucții asupra întrebuințării. Primește lăchirarea parchetelor pentru a-le feri de praf în prețurile cele mai avantajoase atât aici în localitate, cât și în provincie. O încercare va convinge pe oricine că fabricatul arădan alui Nádor Tódor este superior celui din străinătate.

Prețul lacului lui Nádor este de 2 cor. 90 bani. Vanzătorii în gros vor avea reduceri. Perilele trebuitoare să vindă cu prețurile cele mai avantajoase.

Mutare
de magazin de bere.

Magazia principală a fabricii de bere de Kőbánya, Poporalăi și Timișioară

am mutat-o

— din strada Halász nr. 1 —

în piața Boros Béni nr. 5

vis-à-vis de moara de vapor Széchenyi, ce aduce la cunoștința onoraților mei cumpărători și marelui public.

Cu stimă:

Reusz Sándor.

Telefon pentru oraș și comitat nr. 141.

Ultoi de vii.

Colonia agricolă **HÁMORY** de ultoi de vie din Arad

liferează:

ultoi cu rădăcină lemnoasă

soiu curat oltoit pe Riparia-Portalis, de prima calitate, ultoi de rădăcină bogată pentru vin și delicată în calitatea cea mai bună — și

● **în orice cantitate.** ●

Deslușiri detaiate despre prețuri poți primi bucuros

în casa de sub nrul 3 din strada Deák Ferencz. Telefon: 229.

Preoții și învățătorii primesc 5% rabat din prețuri.

Edificat
la
1888.

Schiller József

Edificat
la
1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane
Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Auritori ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșetări de sculpture, de palate, hoteluri și cafenele.

Aranjament pentru biserici, pre-cum infrumșetări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri feșnice, catafalce, cupol, efelinare, cruci și icoane

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. **ARAD** Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA.**

Unicui magazin de
renumitele mașini de cusut

● **PFAFF.** ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

In magazin se află
mare asortiment de
● **gamophone și plăci.** ●

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

● **MARE OFICINĂ DE DREGERE.** ●

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD

— Anul întemeierii 1887. —

Capital de fondare Cor. 1.200,000

Depuneri Cor. 5.000,000

Fond de rezervă Cor. 800,000

Primește **depuneri spre fructificare** și **dă** deponentilor **4¹/₂%** interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de **trei luni** **dă 4%**

==== Dare de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat. ====

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere.

Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

— **Escomtează cambii cu 6% — 8% interese.** —

Tot asemenea acordă și **credite hipotecari și de lombard** în modul cel mai culant.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

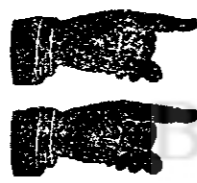
atingătoare de această branșă

PROGRAME

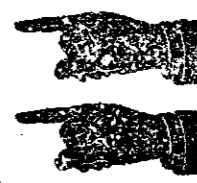
BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

„TRIBUNA“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în cele două limbi

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și conștiincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

TISLER VAZUL pavagiu

Arad, strada Radnai 24

primește orice muncă de pavare

apoi

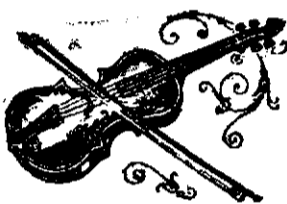
fac plăci de beton, canaluri de beton fundamentate pentru uscarea pereților umezi, primesc orice construcții de pământ în condițiile cele mai avantajoase și în prețurile cele mai ieftine.

Cel mai bogat magazin pe câmpie pentru instrumente muzicale e a lui

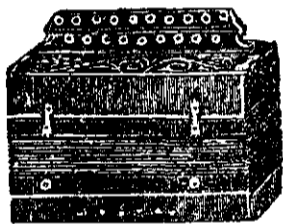
BRAUN JÁNOS

pregătitor de instrumente muzicale

SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate cele mai bune violine, celo, gurdune, braci (violina secund) și strune și mai departe clarinete, harmonice.

Reparări se efectuează artistic și în modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate în limba maghiară și germană.

ARAD, PIAȚA BÉLA.

Cercul zoologic alui Kludszky Károly

E încălzit bine renumit în toată lumea E încălzit bine

apărat în contra tempestațiilor, cu locuri dicte.

2 reprezentatii mari de deschidere 2

I. reprezentatie după amiazi la 4 oare.

II. reprezentatie seara la 8 oare.

● 21 lei, 3 tigri, 3 zebre, elefant, 40 cai de dresați. ●

Pășirea călăriților și călărețelor

vestite, a săritorilor buni, a dansatorilor pe funi, cari ve asigură un program variat.

Pășirea lui Dummer August și a clauților.

Prețurile locurilor: Loge (6 pers.) 6 floreni. Loc numerizat 1 fl.; locul I. 80 cr.; locul II. 60 cr.; locul al III. 50 cr.; loc de stăut 30 cr.

Muzică militară. — — — — — Muzică militară.

Mă rog de visite numeroase

Kludszky Károly, director.

Mercuri reprezentatie familiară!

AMESTEC DE CAFEA PRĂGITĂ INDIANĂ

e cea mai bună, cea mai aromatică, cea mai cercată și totuși cea mai ieftină cafea dintre toate cele cunoscute până acum.

Se capătă în ARAD numai a

Rothstein Mór

Telefon 350. prăvălia de delicatose și specerie „La pisica neagră” Telefon 350

Arad, piața Szabadság nr. 3.

Aduc la cunoștința onoratului public cumpărător, că amestecul de cafea făcut de mine, va fi compus numai din cafea nobilă de India sudică, de trei ori pe săptămână, cu mașini de prăgit ale mele foarte comandate spre acest scop, chiar de aceia mă adresez cu aceia rugare către publicul din Arad și jur se binevoiesc să se facă la mine o încercare, să se convingă despre cele spuse.

Amestecul de cafea indiană pregătită, se poate căpăta în următoarele pachete: $\frac{1}{8}$ klg. 50 fil., $\frac{1}{4}$ klg. 1 cor., $\frac{1}{2}$ 2 cor.

Magazin mare de:

Vinuri de șampanie franțuzești și ungurești, liquer din țară și străinătate, precum tot felul de articoli de specerie.

Első szegedi len-áru damast és műszövőde

Csecs Mihály

SZEGED, Tisza Lajos-körut 33.

Recomandă produsele sala proprie de in și damast, precum: covoare, ștergare, fugare milieu și toate cele trebuincioase pentru pat. Tot așa haine pentru mireasă, precum lucruri de ajutor după plac.

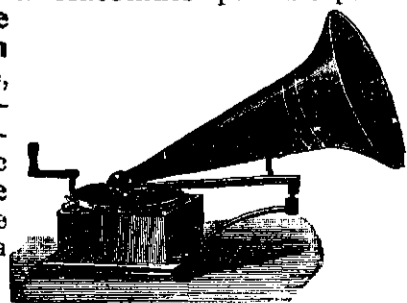
Prețuri moderate, serviciu prompt.

— La rugare prin epistolă mă presint personal. —

Nici la o familie nu-i iertat

să lipsească gramofonul!

Prețuri foarte ieftine! Phonograful lui Edison dela 5 fl. în sus Gramofon cu plăci dela 9 fl. în sus. Automate pentru ospătari dela 35 fl. în sus. Suluri plăci duble mare asortiment. Noutăți Gramofon suruitor! Ilustrate cu cântece și note, bucata 20 cr. Catalog ilustrat despre Phonograph, Gramofon și Automate se trimite gratuit și scutită de timbru. Primesc tot felul de plăci întrebuintate sau le schimb după plac. Cel mai ieftin isvor de ajustare pe acest teren în întreaga Ungaria

Tóth József,

comerciant de gramophone Szeged, str. Könyök nr. 3. Corespondență în orice limbă! Noui plăci românești!

Puțin venit, mare circulație!

Nu este un cadou mai frumos decât un gramophon.